

interdum petimus, ut, sicut Sanc^{tis} ad gloriam, ita nobis prosit ad veniam; et in quadam oratione Secretæ Missæ B. Leonis P. petimus, ut illum *beata retributio comitemur*; ac denique Chrys., hom. 33 in Matth., dicit, posse nos aliquid facere pro Sanctis, ad mercedis et retributionis adjectionem. In contrarium autem est, quia non videtur ad reverentiam Sanctorum pertinere, pro eis orare, sed potius eos orare, ut pro nobis orent, vel Deum, ut orationibus illorum nostras deprecationes suscipiat, ut Cyril. Hier. dixit, dicta Catech. 5. Unde Innoc. III, in dicto cap. Cum Mart., § ult., ait, Sanctos non indigere orationibus nostris, quia, cum sint perfecte beati, omnia illis ad vota succidunt; et ideo mutatum esse modum orandi in quadam oratione B. Leonis; prius enim dicebatur: *Annuem nobis Domine, ut animæ famuli tui Leonis hæc prosit oblatio*; postea vero dictum esse: *Ut intercessione B. Leonis nobis hæc prosit oblatio*. Hoc autem confirmat, quia cum sacra Scriptura dicat auctoritas, quod injuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre, idem est ratione consimili de aliis Sanctis sentiendum, quod tamen dictum non reperitur in Sacra Scriptura, sed sumitur ex Augustin., serm. 17 de Verb. Apost., et tract. 84 in Joan., ubi inter alia ait: *Non sic Sanctos commemoramus, quemadmodum alios, qui in pace requiescant, ut etiam pro eis oremus, sed magis, ut orent ipsi pro nobis*.

8. *Sacrificio hoc impetrari potest beatis honor aliquis ex viatorum actibus resultans.* — Qualiter etiam accidentalis gloria. — Respondet nihilominus, posse hoc sacrificium, ut impetratorium est, offerri Deo ad impletandum Sanctis gloriam et honorem; in quo, ut Innocent. citato loco notavit, non tam pro Sanctis quam pro nobis nostrisque proximis oramus, petimus enim ut magis ac magis a fidelibus glorificantur in terris; quod nostra est utilitas et commoditas, quamvis in Sanctorum gloriam redundet; sicut in oratione Dominica petimus: *Sanctificetur nomen tuum, adveniat regnum tuum, fiat voluntas tua sicut in cælo, et in terra; et possumus sacrificium offerre ad hæc omnia impetranda; nec tamen propterea proprie dicemur orare, aut offerre sacrificium pro Deo, sed pro nobis, ut glorificemus Deum.* Quod si sit sermo non de honore extrinseco Sanctorum, qui intrinsece est in nobis, sed de accidentalis gloria intrinseca ipsis Sanctis, quæ consistit in illuminationibus et gaudiis accidentibus, dicendum

est, directe nos nunquam petere Sanctis hanc gloriam accidentalem, sed vel indirecte, quatenus ex nostris actibus redundare potest; nam hæc vicissitudo gloriæ accidentalis semper creditur oriri ex his, quæ in Ecclesia militante fiunt, ideoque solum usque ad diem judicii esse duraturam; vel certe, si aliunde etiam oriri potest, habet in singulis beatis suam certam legem, stabilem et independentem ab orationibus nostris, et ideo ad nos non pertinet, pro eis orare, quantum ad augmentum hujus gloriæ; proprie igitur loquendo, hoc sacrificium non offertur pro Sanctis, nisi in quantum aliquo modo offertur pro nobis; ex quorum actibus honor aliquis, aut accidentalis gloria in Sanctos redundat; et hæc est resolutio Innocentii in dict. cap. Cum Marthæ. Juxta quam intelligendum etiam est, quod D. Thom. ait in 4, dist. 12, quæst. 2, art. 4, questiunc. 2, ad 2, hoc sacrificium offerri posse pro pueris baptizatis, qui ante usum rationis decedunt; cum enim certum sit, illos jam esse beatos, non potest magis pro illis, quam pro aliis Sanctis offerri. Unde quamvis D. Thom. dicat, illam oblationem fieri ad consolationem vivorum, et ad significandum eos infantes esse de congregatione justorum, ac vera membra Ecclesiæ, nihilominus necesse est, talem oblationem, quoad intentionem impetrandi, vel applicandi fructum sacrificii, debito modo fieri; et ideo, licet offeratur Deo, aut in gratiarum actionem pro tanto beneficio hujusmodi infantibus collato, aut simul, ut inde aliquis honor, vel gaudium in hujusmodi innocentes redundet, tamen quoad alios fructus non potest pro eis offerri, sed vel aliis applicandum est sacrificium, vel thesauro Ecclesiæ adjungetur fructus ejus.

9. *Pro animabus purgatorii utiliter offertur hoc sacrificium.* — Tertio loco dicendum est de animabus purgatorii, pro quibus certum est de fide, sacrificium posse offerri, etiam ut impetratorium est, quia illæ animæ adhuc sunt in poenis, quæ per oblationem hujus sacrificii remitti possunt. Ita definit Concil. Trident., sess. 22, cap. 2, et can. 3, et confirmat satis usus et traditio Ecclesiæ, et tradunt Doctores omnes in 3, dist. 45. Qualis vero eis sit hæc propitiatio, et an sit omnino infallibilis, et proprie ex opere operato, attingemus disputatione sequenti; nam ex professo disputatio hæc, quæ unam de suffragiis, et aliam de purgatorio supponit, pertinet ad materiam de satisfactione et de

clavibus, de quibus in sequente tomo dicendum est.

DISPUTATIO LXXIX.

DE EFFECTU ET VALORE HUJUS SACRIFICII.

Disput. 7 de sacrificio. — Explicata essentia, et causis Eucharistici sacrificii, superest, ut dicimus de effectibus ejus, et quia effectus ex virtute seu valore procedit, simul de valore dicemus. In qua re multa consideranda occurunt, scilicet, an hoc sacrificium aliquid operetur, quid illud sit, quomodo fiat, in qua perfectione et quantitate, in quibus subjectis, seu personis, et a quibus seu per quam oblationem, quæ fere omnia permisit tractabimus, quia ita sunt conjuncta, ut vix possint disputatione separari.

SECTIO I.

Utrum sacrificium Missæ habeat aliquem effectum ex opere operato.

1. *Prima opinio.* — Prima sententia esse potest, simpliciter ac proprie loquendo hoc sacrificium nullum habere effectum ex opere operato. Ita refert Petrus Soto, et tribuit hanc sentent. Cajet. et Scoto, et idem indicant Domin. Soto et Corduba. Sed revera falso imponitur hæc sententia Scoto et Cajet., quæ omnia postea videbimus. Potest autem hæc opinio fundari, quia omnis effectus ex opere operato pendet ex Christi promissione; non enim convenit operi vel signo externo ex natura sua; nulla autem promissio alicujus effectus gratiae legitur facta huic sacrificio, quatenus sacrificium est, diversa ab ea, quæ facta est huic mysterio, quatenus sacramentum est; mandationi enim et potui carnis et sanguinis Christi legimus vitæ promissionem factam; oblationi autem seu sacrificei nihil legimus promissum. Et confirmatur, nam fortasse propter hanc causam Concil. Trident., cum singulis sacramentis tribuerit proprios effectus ex opere operato, agens de hoc sacrificio, nullum ei effectum ex opere operato tribuit; ergo neque a nobis sine majori fundamento tribuendus est. Confirmatur secundo, quia effectus ex opere operato non pendet ex voluntate ministri; omnis autem effectus hujus oblationis pendet ex dignitate offerentis, magis quam ex dignitate rei oblatæ, ut D. Thom. supra dixit, quæst. 79, art. 5,

quia non potest esse accepta oblatio, nisi offerens dignus sit.

2. *Secunda opinio.* — Secunda sententia extreme contraria est, hoc sacrificium esse veluti universalem causam, quæ conferat seu concurrat ex opere operato ad omnes fructus et effectus gratiæ, quos Christus per passionem suam nobis meruit, et quacumque via aut ratione nobis applicatur. Ita significa D. Thom., Joan. 6, lect. 6, dicens: *Cum hæc sit sacramentum Dominicæ passionis, continet in se Christum passum, unde, quicquid est effectus Dominicæ passionis, est etiam effectus hujus sacramenti; ubi late loquitur de sacramento, ut totum mysterium sub quacumque ratione signi sacri comprehendit; quod infra declarat, dicens: Alia sacramenta habent singulares effectus, sed in immolatione hujus sacramenti effectus est universalis pro tota Ecclesia pro vivis et defunctis, quia continetur in ipso causa universalis omnium sacramentorum, qui est Christus; et eamdem sententiam indicat Ruar., art. 16, § Manifesta est, dicens: Ad omnia valet sacrificium altaris, ad quæ valuit victimæ crucis. Fundamentum esse potest, quia hoc sacrificium æquale est sacrificio crucis, ut patet ex principali offerente, et ex re oblatæ; ergo tam est universale et efficax in causando, quam fuit illud in merendo et satisfaciendo. Ex qua ratione intulit ulterius (ut refertur) Catherin., in opusc. de Sacrificio Missæ, et super ad Hebr. 10, hoc sacrificium virtute operandi non nisi in sacrificio crucis, neque ab illo pendere, quia tam infinitum est, sicut illud. Unde, sicut illud ab hoc non pendet, neque in illo nititur, ita neque hoc in illo, æqualia enim sunt, sicut in perfectione, ita et in valore, et in virtute; sunt ergo tanquam duæ causæ universales, æque primæ in suo genere, quamvis ex voluntate Christi diversum usum habuerint; nam sacrificium crucis ordinatum tantum fuit quoad sufficientiam, hoc vero quoad efficaciam. Quod si objicias sequi, sacrificium Missæ ex opere operato dare effectum baptismi, penitentiae, et similes, respondet, immediate et per se, negando sequelam; mediate autem et per alia sacramenta, concedendo illam; est enim ejus virtus veluti universalis causæ, quæ per se ipsam non immediate operatur, sed cum causis proximis, quæ in præsentis sunt cætera sacramenta, ad hoc peculiariter instituta, ut universalis virtus hujus sacrificii ad speciales effectus applicetur.*

3. *Sacrificium hoc effectum habet ex opere operato, ut causa.* — Cajetanus a calunnia vindicatur. — Dico primo, sacrificium hoc habere effectum aliquem ex opere operato, ut proximam causam illius. Hæc conclusio non solum est contra primam sententiam, sed etiam contra secundam, quæ nescio quam universalem causalitatem hujus sacrificii ex cogitavit, omittit autem propriam et particularem. Est autem sententia hæc D. Thom. supra, quæst. 79, art. 5, et 82, art. 1, et in 4, dist. 12, quæst. 2, art. 1, quæstiunc. 2, et apertissime dist. 45, quæst. 2, art. 1, quæstiunc. 3, et art. 3, quæstiunc. 1, ad 3; Cajet., tom. 2 Opusc., tract. 3, quæst. 2; dicit tamen, hunc effectum pendere ex dispositione ejus, pro quo sacrificium offeratur, ex quo fortasse sumpta est occasio citandi Cajet. pro contraria sententia; sine causa tamen, quia id non est contra rationem operis operati, ut in omnibus sacramentis constat; satis enim est quod opus vi sua conferat talem effectum non ponenti obicem; et idem est sensus Scoti, Quodl. 20; et eamdem sententiam tenet Albert. in 4, dist. 13, art. 31; Sot., quæst. 2, art. 1, et lib. 9 de Just. et jur., quæst. 2, art. 2; Petrus Sot., lect. 7 de Euchar.; Can., 42 de Locis, cap. 42, ad 9; Castro, verb. Missa, heres. 2; Cordub., lib. 4, quæst. 3; Covar., in cap. Alma mater., 4 part., § 5, num. 6, et reliqui omnes recentiores, nec Catholicum contradicentem invenio; ideoque certam existimo veritatem hanc. Ne tamen fortasse sit in verbis equivocatio, advertendum est, hic non esse sermonem de causalitate physica, nee quidquam referre ad questionem præsentem, quia ille modus causandi, vel necessarius non est in præsente, vel fortasse non habet locum, si verum est, hoc sacrificium non dare ex opere operato gratiam gratum facientem, sed solam remissionem poenæ, quæ non est effectus physicus ac positivus, sed moralis, quia non consistit in influxu alieujus qualitatis, vel entitatis physicæ, sed tantum est moralis condonatio cuiusdam debiti, que solum moraliter causari potest; tamen in suo ordine dicetur conferri ex opere operato, si ex vi sacrificii, ultra omne meritum et satisfactionem operantis, infallibiliter conferatur non ponenti obicem. Propter quod nonnulli hunc effectum vocant per modum infallibilis impetrationis; alii per modum solutionis ex thesauro meritorum et satisfactionum Christi; non tamen refert, hoc vel illo modo loqui, quando de re constat.

4. Sic igitur explicata conclusio probatur ex communi Ecclesiæ consensu; omnes enim persuasum habent, sacrificium hoc ex vi suæ institutionis habere singularem vim et efficaciam ad applicandum aliquem fructum redemptionis Christi, juxta id, quod Concil. Trident., sess. 22, cap. 1, dixit, Christum instituisse hoc sacrificium, *ut illius* (id est, sacrificii crucis) *salutaris virtus in remissionem eorum, quæ a nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur;* quod in c. 2 latius docet; hæc autem applicatio, cum fiat ex vi institutionis, oportet, ut includat causalitatem ex opere operato; nam, si solum esset ex merito, vel satisfactione operantis, nihil haberet singulare hoc sacrificium ex vi institutionis; imo neque in hoc superaret sacrificia veteris legi, vel naturæ; nam etiam illa habere poterant similem effectum ex opere operantis, vel per modum impetrationis. Quod si dicatur, hanc impetrationem esse majorem in hoc sacrificio propter dignitatem ejus, hoc non satis est, nam inde fit, *hoc sacrificium nullam habere virtutem applicandi redemp-*tionem Christi ex peculiari institutione ad hunc finem, sed solum quatenus ex natura rei sequitur ex ipsa institutione sacrificii secundum substantiam ejus; hoc autem non videtur consentaneum doctrine Concil. Trident. Secundo argumentor, quia Ecclesia semper intellexit, fructum hujus sacrificii non pendere ex gratia seu sanctitate ministri offerentis, ergo signum est, dari ex opere operato, quia si esset ex opere operantis, magis penderet ex justitia offerentis, quam ejus, pro quo offeratur, sicut videre licet in quolibet alio opere satisfactorio. Ratio enim est eadem, scilicet quia is, pro quo applicatur opus, non est moralis circumstantia operis, sed solum subjectum, in quo opus habiturum est effectum, quod est quid extrinsecum et posterius ad valorem operis; offerens autem est moralis circumstantia sacrificii, a quo maxime pendet moralis aestimatio et virtus ejus, ut esse potest ex opere operantis. Quod si dicatur, hoc sacrificium esse fructuosum independenter a proxime offerente, quia Christus semper est principalis offerens, contra hoc est, quia hic fructus non est ex eo, quod Christus sic offerendo quasi de novo satisfaciat, quia non est in statu satisfaciendi, ut infra dicam; ergo, ut sit certus, et de se infallibilis, oportet, quod sit per modum applicationis ex vi talis sacrificii, ut a Christo oblati; et hoc ipsum est esse ex opere ope-

rato. Tertio, sacramenta legis novæ omnia habent effectum ex opere operato; ergo, et sacrificium debet habere aliquem similem effectum sibi proportionatum; patet consequentia, quia utrumque spectat ad dignitatem et excellentiam novæ legis; neque minus dignum aut perfectum est hoc sacrificium in ratione sacrificii, quam sint in suo genere sacramenta. Quapropter, quod de sacramentis novæ legis dicunt Concilia, efficere quod significant, quia non sunt signa egena et vacua, sed plena virtute sanguinis Christi, in quo jam effuso nituntur, totum (inquam) hoc convenit huic sacrificio; est enim eadem ratio; imo, quia cum uno sacramentorum idem realiter est, quoad hoc sub nomine sacramenti comprehendendi potest. Quarto, quia alias sequitur, non magis posse hoc sacrificium offerri pro alio, quam ipsam Eucharistiae sumptionem, quod est plane falsum, et contra omnium mentem. Sequela probatur, quia etiam sumptio offerri potest pro alio quoad satisfactionem ex opere operantis, et similiter quoad impetrationem; est enim opus satisfactorium, et meritorium, seu impetratorium, sicut alia opera religionis; si autem ab oblatione sacrificii, ut sic, tollamus vim ex opere operato, nihil aliud in ea manet, quod pro alio offerri possit, praeter satisfactionem, et impetrationem ex opere operantis; nulla ergo erit diversitas. Ultimo sequi ex contraria sententia videtur, oblationem sacrificii, qua in hoc mysterio Christus offeratur, non esse de se magis fructuosam, magisque applicativam redēptionis, quam sit oblatio interna ejusdem Christi et passionis ejus, quam unusquisque fidelis sua privata devotione facere potest; consequens autem est etiam absurdum, et contra totius Ecclesiæ sensum et traditionem; nam sacrificium hoc, re ipsa oblatum, censetur habere specialem efficaciam ultra solum desiderium, seu interiorem actum.

5. *Occurrit evasioni.* — Has autem rationes effugere posset aliquis seu enervare, dicendo, sacrificium hoc habere specialem vim impetrandi, que diversa est a causalitate ex opere operato, ut infra videbimus. Sed hoc non tollit vim rationum factarum, quia si impetratio est infallibilis respectu subjecti non ponentis obicem, et est specialis ex vi ipsius externi operis, hæc est, quam nos vocamus causalitatem ex opere operato, quia necesse est fundari in promissione facta tali operi, et revera improprie vocatur impetratio, sed potius est realis executio, et applicatio ejus rei, quam Deus, quantum est ex parte sua, jam contulit. Si autem impetratio non est infallibilis, non satis est ad dignitatem hujus sacrificii, neque ad effectus ejus explicandos, neque ad reddendam rationem de omnibus, quæ de illo affirmantur; ut, v. gr., quod nulla indignitate aut malitia offerentium inquinari potest; satis enim censeretur maculari moraliter, si redderetur inefficax ex offerentis malitia. Item, quod non possit offerri pro justo catechumeno defuneto, nam hoc non est verum quoad impetrationem; oportet ergo, ut sit verum quoad effectum ex opere operato, et hoc magis ex dicendis constabit.

6. *Sacrificium Eucharistiae non universalis causa cum omnibus gratiæ instrumentis concurrens censendum.* — Dico secundo: hoc sacrificium nulla ratione dici potest causa universalis ex opere operato, conferens vel concurrens ad omnes effectus gratiæ, qui ex redēptione Christi nobis proveniunt. De hac conclusione nihil fere antiqui auctores locuti sunt, quia, ut existimo, nunquam hujusmodi causalitatis modus in eorum mentem venit; ex recentioribus attigit illam Cano, dicta solut. ad 9, circa fin., et Lindanus, lib. 4 Panopliae, c. 51, 52 et 53, ubi dicit, neminem esse tam insanum, qui quoad efficaciam faciat comparationem, nedum æqualitatem, inter sacrificium crucis et Missæ; sumi etiam potest ex Hosio, in Confessione, c. 44; Corduba, dicta quæst. 3; Canis., quæst. 7 de Euchar.; Pigh., Controver. 5; Petrus Soto, lect. 7 de Euch.; Cano, lib. 42 de Locis, cap. 43, ad 4; Soto, 4, dist. 13, quæst. 2, art. 1; et nonnulli insinuat Gabr., lect. 26 et 27 in can. Et probatur, quia, aut hæc universalis causalitas fundatur quasi ex natura rei in excellentia vel satisfactione actuali talis sacrificii, vel in speciali promissione et institutione Christi; dum præter hos nullus alias modus excogitari potest; neuter autem illorum est probabilis. De primo patet, tum quia potuisse hoc sacrificium institui, et nullam omnino habere causalitatem ex opere operato; nam cur repugnat? Tum etiam quia, si rei dignitas consideretur, etiam Eucharistiae sacramentum est infinitæ dignitatis, et tamen non propterea est principium omnium gratiarum ex opere operato; imo, seclusa promissione, nec proprium aliquem effectum haberet ex opere operato; si autem consideretur actualis satisfactione, hæc nulla est in hoc sacrificio ex parte

Christi, ut statim ostendam, et quamvis daremus, esse aliquan*tum*, potius esset per modum sufficientiae, quam efficacis applicationis, sicut fuit in sacrificio crucis. De secundo vero, scilicet de institutione aut voluntate Christi, probatur, nam, ubi est talis institutio? Neque enim in Scriptura sacra habetur; neque in Ecclesiæ traditione est aliquid ejus vestigium.

7. *Ratio pro conclusione.* — Et ratione declaratur, nam fructus passionis Christi dupl*citer* considerari potest: primo secundum perfectionem intensivam singulorum effectuum, ut, v. gr., quod fuit sufficiens ad merendam nobis gratiam, magis ac magis intensam, etc.; vel secundum extensivam, id est, quoad multitudinem effectuum. Neutro autem modo potest efficacia ex opere operato, conveniens huic sacrificio, esse adaequata sufficientiae meriti et satisfactionis sacrificii crucis; ergo nullo modo potest esse hoc sacrificium causa universalis omnium gratiarum prævenientium ex redemptione Christi; suppono enim id, quod de fide certum est, sacrificium crucis fuisse causam redemptionis quoad sufficientiam, per se autem solum non habere efficaciam; hoc autem sacrificium e contrario non esse propter sufficientiam, nam hæc perfecte et copiose completa est in cruce, ut supra cum Paulo in epist. ad Hebr. late exposuimus, sed esse propter aliquam efficaciam seu applicationem illius sufficientiae, ut Concil. Trident. dixit. Unde, si in hac efficacia non habet hoc sacrificium universalem causalitatem, in nulla re potest illam habere. Probatur ergo minor, quod priorem partem de perfectione intensiva; nam Christus per passionem non solum nobis meruit sufficienter decem aut viginti gradus gratiæ, sed in quocumque gradu, ita ut, sicut ratione sui meriti nunc voluit tantam gratiam in baptismo dari, ita velle potuisset, ut major vel minor darsur; et quicquid designavit, totum sufficienter cadit sub suum meritum; et idem est de remissione penæ majoris et minoris in quocumque gradu; hoc autem modo non potest efficacia sacrificii Eucharistiæ adæquare sufficientiae sacrificii crucis. Cujus ratio evidens est, quia sufficientia de se est infinita, et exhaustiri non potest, neque oportet, ut sit ad certum gradum determinata, quia ut sic, non applicatur ad operandum; at vero efficacia oportet, ut sit determinata ad certum gradum, quia includit applicationem, et institutionem ad operandum, et consequenter

ad certum, et determinatum effectum. Et confirmatur, nam hac ratione diximus in superioribus sacramenta habere determinatam perfectionem effectus ex opere operato, quia supposita institutione operantur per modum naturæ, quantum possunt in subjecto sic vel sic disposito; sed quoad hoc eadem est ratio de sacrificio Eucharistiæ, quia oblatum etiam pro tali, vel tali persona operatur in illa determinatum effectum, et quantum potest in subjecto ita disposito, supposita institutione. Unde, si subjectum intelligatur infima dispositione preparatum, vel potius non positive dispositum, sed negative, non ponens obicem, habebit in illo minimum quemdam effectum finitum ac determinatum quoad efficaciam; quod de sufficientia sacrificii crucis dici non potest, nam illud de se sufficiens est, ut ratione illius major effectus fieret in tali subjecto, si Christus voluisset; ergo quoad hanc partem non est adæquatio inter efficaciam et sufficientiam unius et alterius sacrificii.

8. Altera vero pars de perfectione extensiva, seu multitudine effectuum, multis modis ostendi potest. Primo quoad personas; nam sacrificium crucis fuit sufficiens prodesse omnibus hominibus, tam qui Christum præcesserunt, quam qui secuti sunt, nec solum baptizatis, sed etiam iis, qui nondum baptizati sunt, nec tantum justis, sed etiam his, qui in peccato mortali existunt, eos illuminando et vocando, etc. At vero sacrificium Eucharistiæ nullam efficaciam habere potest in homines, qui Christum præcesserunt; neque in his omnibus, qui subsecuti sunt, potest habere propriam efficaciam ex opere operato, sed solum in baptizatis et justis. Secundo idem ostenditur quoad varietatem effectuum, nam sufficientia sacrificii cruenti se extendit, v. gr., ad remissionem peccati originalis, ad quam nullo modo extenditur efficacia sacrificii Eucharistiæ ex opere operato; imo idem est de remissione cujuscumque peccati mortalis quoad culpam, et de infusione gratiæ sanctificantis, ut infra dicemus. Idemque argumentum fieri potest de charactere baptismi, Ordinis vel confirmationis, de dono perseverantiae, et de aliis similibus auxiliis, aut donis gratiæ.

9. *Eavadendi modus refutatur.* — *Instantia rejicitur.* — Nec quicquam juvat, quod supra dicebatur, sacrificium hoc habere omnes hos effectus, non per se immediate, sed ut causam universalem, operantem per aliam particularem, ut per sacramenta; hoc enim,

et falsum est, ac sine fundamento dictum, et insufficiens ad difficultatem expediendam; nam imprimis, etiam omnia sacramenta simul sunt cum hoc sacrificio non habent efficaciam adæquatam sufficientiae passionis Christi; nam tota hæc efficacia est definita, etiam in varietate effectuum; illa vero sufficientia est multo magis universalior. Unde etiam de facto plures effectus gratiæ propter sufficientiam illius sacrificii conferuntur, quam possint per sacramenta conferri, ut facile patet de illuminationibus, et de excitantibus gratiis, quæ dantur ante baptismum, vel ante pœnitentiæ sacramentum, vel de omnibus operibus meritoriis ex opere operantis, et auxiliis, vel gratiis, quæ ad illa, vel propter illa dantur. Quod si quis adhuc contendat efficaciam hujus sacrificii tam esse universalem, ut non solum per sacramenta, sed etiam per nostras dispositiones, et per omnia media, quibus Deus ad nostram sanctificationem utitur, operetur, quid dicetur de prima illuminatione, interna vocatione seu excitante gratia, quam Deus in nobis sine nobis, id est, sine ulla dispositione nostra operatur? nam illa esse non potest effectus hujus sacrificii, ut a causa immediate operante, ut per se notum est, et contraria opinio fatetur; neque ut a causa mediata, quia nulla ibi est alia, nisi Deus ipse influens talem gratiam. Dices tamen, hoc facere Deum ratione hujus sacrificii. Sed hoc imprimis, et dicitur inconstantiter, quia revera est dicere, sacrificium esse immediatam causam moralem talis effectus; deinde sacrificium hoc non est ratio talis effectus, ut in re oblatum, quia supponimus, non esse oblatum, neque applicatum ab aliquo offerente, neque etiam ut in voto existens, nam in eo, qui primam illuminationem et fidem suscipit, nullum votum hujus sacrificii præcessit; non ergo datur illa gratia intuitu hujus sacrificii incruenti, sed cruenti solius. Tandem, quia ridiculum dictu est, sacramenta omnia habere efficaciam ab hoc sacrificio incruento, ut sic, aut in illo niti, ut operentur, quia sacramenta solum nituntur in merito, et satisfactione Christi; ergo solum nituntur in illo sacrificio, in quo Christus suum meritum, et satisfactionem consummavit; hoc autem fuit solum sacrificium crucis, ut supra ex Paulo ostendimus; ergo in illo solo nituntur, et non proprie ac formaliter in sacrificio Eucharistiæ, prout ab illo distinguuntur. Nam seclusis ab hoc sacrificio, novo merito et satisfactione, nulla ratio excogitari

potest, ob quam sacramenta dicantur suos effectus conferre in virtute hujus sacrificii, quia in nullo genere causæ habent virtutem ab illo, neque in conferendis suis effectibus includunt habitudinem ad illud; qualis enim est hæc habitudo, aut quod habet fundamentum? Quod enim aliquis fingere potest, includere omnia sacramenta votum hujus sacrificii, multo magis improbabile est, quam quod supra rejecimus de simili voto Eucharistiæ, quatenus sacramentum est, in usu aliorum sacramentorum inclusum; nullus enim hactenus dixit, hoc sacrificium esse medium necessarium ad remissionem originalis peccati, vel ad alios effectus sacramentorum omnium; id enim nec fundamentum habet in Scriptura, Patribus, aut traditione, neque est consentaneum absolute virtuti et efficacie aliorum sacramentorum. Nec denique probabili ratione sustineri potest, quia, secluso præcepto audiendi Missam, nullo modo est hoc sacrificium necessarium ad salutem singulorum. Unde nec votum ejus necessarium est; imo cum proposito nunquam illud offendi, posset aliquis salvari; præceptum autem audiendi Missam, quod Ecclesiasticum est, vel etiam si fingatur esse divinum, non constituit medium necessarium ad salutem, nisi ea ratione, qua observatio mandatorum ad salutem necessaria est.

10. *Eucharistiæ sacrificii effectus ex opere operato ex crucis sacrificio manavit.* — *Nequitiam tamen a Sanctorum meritis pendet.* — Ex quibus infero hoc ipsum sacrificium Eucharistiæ non habere effectum ullum ex opere operato, nisi quatenus nititur in sacrificio crucis, et ab illo habet virtutem et efficaciam. Quod censeo de fide certum, quia passio Christi est universalis causa omnium effectuum gratiæ, sive per sacramenta, sive per quocumque aliud instrumentum conferrantur; ideo enim dicitur Christus, una oblatione crucis consummasse sanctificatos, quia ab illa est omnis gratia, omnisque sanctificatio nostra; et propter eamdem causam, ad Rom. 3, ait Paulus, Deum proposuisse Christum propitiatorem in sanguine ipsius. Ac denique Concil. Trident., sess. 22, c. 1 et 2, ideo dicit, efficaciam hujus sacrificii affirmari sine injuria sacrificii crucis, quia institutum est, ut per illud salutaris sacrificii crucis virtus applicaretur; ergo hujus efficacia nititur in illius sufficientia. Denique omnis efficacia hujus sacrificii debet fundari in aliquo merito et satisfactione Christi; sed non in novo me-

rito et satisfactione, quæ Christus habeat, incruente offerendo, ut saepè dictum est; Christus namque jam non est in statu merendi, vel satisfaciendi; et quia hoc sacrificium non est institutum propter sufficientiam, sed propter solam efficaciam; ergo fundatur in merito et satisfactione, quæ Christus habuit in vita mortali, et in cruce consummavit. Cavendum autem hic est aliud extreum quorumdam, qui dicunt efficaciam hujus sacrificii non solum fundari in satisfactione Christi, sed etiam in satisfactionibus Ecclesiae et Sanctorum, quæ in thesauro Ecclesiae servantur, et per hoc sacrificium applicari possunt. Hoc enim verum non est, loquendo, prout loquimur, de proprio effectu ex opere operato, qui in sola Christi institutione et promissione fundatur; Christus autem non fundavit institutionem suam, neque sacramentorum, neque sacrificii, in alienis meritis, sed in propriis, quia neque aliis indigebat, neque aliter fieri decebat, cum potestas excellentiae ejus ad hæc omnia sufficeret, et habitura esset effectum independenter ab operibus alienis, juxta vim suæ institutionis et promissionis. Dico autem, proprie loquendo de effectu ex opere operato, quia per modum indulgentie interdum potest Ecclesia applicare de thesauro suo satisfactionem aliquam, mediante sacrificio Missæ, sicut id facere consuevit mediis aliis operibus, vel etiam media susceptione alicujus sacramenti, ut latius dicemus de indulgentiis disputantes; tunc autem ille effectus distinctus est ab effectu ex opere operato, et extrinsecus atque accidentario illi conjunctus.

41. *Diruitur primæ opinionis fundamentum.* — *Inter sacrificium et sacramentum quod effectus ex opere operato necessitatem, differentia.* — Fundamentum prioris opinionis nitebatur proprie in auctoritate negativa, quia nimirum non constat de Christi promissione. Ad quod aliqui respondent, non esse necessariam specialem promissionem, sed sufficere solam sacrificii institutionem, quæ secum necessario adducit efficaciam sacrificii ad hujusmodi effectum, quoniam est sacrificium novæ legis et perfectum. Sed hoc indicat quidem congruentem rationem, ob quam institutio talis sacrificii postulat, ut ei talis promissio adjungatur; non tamen satis est, ut hujusmodi effectus vel efficacia possit sine promissione speciali intelligi; nam tota ratio sacrificii etiam in nova lege potest perfecte intelligi absque hujusmodi effectu, vel causa-

litate ex opere operato. In quo est nonnulla differentia inter sacramentum et sacrificium, nam sacramentum per se primo institutum est ad sanctificationem conferendam et significandam; et ideo tale sacramentum intrinsece includit in sua institutione, ut sit signum perfectæ sanctificationis, quæ fit per gratiam ab ipsomet collatam; in quo continetur quidem promissio gratiæ, tamen illa intrinsece includitur in institutione talis sacramenti, ut tale signum est; sacrificium vero per se primo institutum in cultum Dei, quoad significationem moralem, et hoc sacrificium institutum est in representationem passionis Christi, quoad significationem mysticam; et haec sunt, quæ per se pertinent ad institutionem talis sacrificii ut sic. Quod autem ultra hoc habeat virtutem conferendi aliquem effectum ex opere operato, est quidem decenter annexum tali sacrificio; non est tamen ita per se et intrinsece inclusum in ratione vel significatione sacrificii.

42. *Objectioni fit satis.* — *Sacrificii hujus effectus ex opere operato in Scriptura promissi.* — Dices: esto ita sit, considerata solum communi ratione sacrificii, tamen loquendo de sacrificio propitiatorio, necessario includit habitudinem ad aliquem effectum remittendi peccatum quoad culpam vel poenam; nam in hoc propitiatio consistit. Respondebis, esse posse sacrificium propitiatorium absque effectu ex opere operato, per modum solius impetrationis, vel ex merito operantis. Sed contra, quia non agimus de sacrificio propitiatorio in communi, sed in particulari de tali sacrificio propitiatorio, perfecto in suo genere. Respondet: esto, hoc totum concedamus, in hoc ipso necesse est includi promissionem; nam, vel in hoc sacrificio consideratur dignitas entitativa (ut sic dicam), scilicet, quod in eo Christus offert, et offertur, et hæc præcise non sufficit; potuisset enim Christus instituere hoc sacrificium cum tota hac dignitate, non ordinando istud ad aliquem effectum; vel consideratur dignitas efficaciae (ut sic dicam) in propitiando; et hanc necesse est esse adjunctam, media promissione, nam pendebat ex voluntate. Et confirmatur, nam sacrificium hoc confert tantum effectum, et non majorem, nec minorem; sed hoc definitum est ex sola Christi voluntate; non enim est hoc sacrificium tanquam agens naturale ex se determinatum ad tantum effectum; ergo, quod sacrificium hoc conferat hunc vel illum effectum, et tantum, ac non majorem, pendet ex Christi pro-

missione; ergo et simpliciter, quod conferat effectum. Tandem declaratur, nam sacrificium crucis in esse suo tam perfectum fuit, sicut sacrificium incruentum; et tamen nullum habuit effectum ex opere operato quoad efficaciam, solum quia ex Christi voluntate non fuit ad hoc ordinatum, sed habuit sufficientiam, quæ ex natura rei eruta est, supposita dignitate personæ offerentis, et aliis conditionibus ad satisfaciendum requisitis; ergo similiter hoc sacrificium, quantumvis perfectum in suo esse, non intelligitur habere prædictam efficaciam, nisi adjuncta ordinatione, aut promissione Christi; concedenda ergo est hujusmodi promissio. Nec refert, quod in Scriptura sacra non inveniatur expressa; sufficit enim Ecclesiæ traditio, ex qua sufficenter colligitur, ut ostensum est. Dici etiam potest, insinuatam esse a Christo in illis verbis consecrationis sanguinis: *Qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum, intellectis de effusione mystica, vel sacramentali.*

43. Ad primam confirmationem ex Concilio Trident. respondet: nec omnino omisso hunc effectum, dicens, per hanc incruentam oblationem uberrime percipi fructum eruentæ oblationis; nec expresse uti voluisse verbis significantibus opus operatum, quia res non est tam constans et certa, ut ab ipso esset expresse diffinienda.

44. Ad secundam confirmationem respondet: hunc effectum non pendere ex sanctitate proximi ministri offerentis; quod vero esse non possit sine sanctitate Christi offerentis principalis, non est contra efficaciam ex opere operato, tum quia omnes effectus gratiæ, cujuscumque rationis sint, pendent ex Christi sanctitate, et ex valore, quem habent ex ejus dignitate; tum etiam quia illa Christi sanctitas in hoc sacrificio per se concurrit, et necessaria est ad perfectionem ipsius sacrificii, et ut semper atque infallibiliter sit Deo gratum; ad effectum autem ex opere operato per se ac formaliter non esset necessaria, quia, ut saepè dixi, hujusmodi effectus non fundatur in actuali merito, vel satisfactione Christi, quæ de novo sint in hac oblatione incruenta, quia revera nulla sunt; imo nec fundatur in actuali impetracione, quia simpliciter necessaria non est; fundatur tamen in merito passionis et in promissione tunc facta, quæ infallibiliter habebit effectum, etiamsi ponamus, Christum non amplius orare, neque impetrare, sicut dicendum est de effectibus sacramentorum; nam eadem ratio de

SECTIO II.

Utrum hoc sacrificium sit aliis modis fructuosum, praeterquam ex opere operato.

4. *Ratio difficultatis.* — Ratio dubitandi est, quia non videtur esse medium inter opus operantis et opus operatum; sed huic sacrificio, ut est opus Christi, non est tribuenda causalitas ex opere operantis, ut saepè dictum est; ergo solum potest causare ex opere operato; nam quod, ut est opus ministri, possit habere effectum ex opere operantis, non refert, quia et est per accidens, et est quid commune omnibus aliis bonis operibus, propter quas